

Naš glas za prirodu

Istraživanje o zaštiti životne sredine i klimatskim promenama u
opštini Gračanica

Autori: Milan Stojanović

Jun 2025, Gračanica

Gordana Toskić

SADRŽAJ:

Predgovor.....	3
Metodologija.....	4
Analiza dobijenih rezultata.....	5
Zaključak.....	25
Preporuka.....	26

PREDGOVOR

Istraživanje „Naš glas za prirodu” – Stavovi o zaštiti životne sredine i klimatskim promenama, sprovedeno je u okviru projekta „Naš glas je važan”, koji realizuje nevladina organizacija Putevima Sunca u saradnji sa Save the Children Kosova, a finansiran je od strane Švedske agencije za međunarodni razvoj (SIDA) na teritoriji opštine Gračanica. Imajući u vidu sve izraženije izazove u oblasti zaštite životne sredine, zagađenja i uticaja klimatskih promena, ovaj projekat je imao za cilj da uključi glasove dece i odraslih u definisanje lokalnih prioriteta i ekoloških stavova.

Anketa je osmišljena od strane dečije grupe TMG(Tim mladih glasova) u saradnji sa NVO Putevima Sunca , tako da bude prilagođena i deci i odraslima, uz poštovanje svih principa etičkog učešća i rodne ravnopravnosti, uključujući anonimnost, dobrovoljnost i jednostavnost u odgovaranju. Poseban naglasak stavljen je na ohrabrivanje mladih da iskažu svoja mišljenja i ideje, jer njihov glas predstavlja osnov za dugoročne i održive promene u lokalnoj zajednici. Ovo istraživanje predstavlja važan korak ka boljem razumevanju percepcije građana o životnoj sredini, kao i osnov za dalje akcije, dijaloge i inicijative na terenu.

METODOLOGIJA

Istraživanje je sprovedeno u periodu od 26.05.2025 od 12.06.2025, putem anonimne ankete koja je trajala približno 5 minuta po učesniku. Ukupno je prikupljeno 251 popunjen upitnik, a uzorak čine deca, mladi i odrasli različitog pola, uzrasta i obrazovnih profila, uglavnom sa područja opštine Gračanica.

Anketa je sadržala 33 pitanja, koja su tematski bila podeljena u pet celina:

- Pitanja vezana za životnu sredinu i lokalnu zajednicu,
- Pitanja vezana za zagađenje,
- Pitanja o ekološkim aktivnostima i obrazovanju,
- Pitanja o napuštenim životinjama,
- Pitanja o klimatskim promenama.

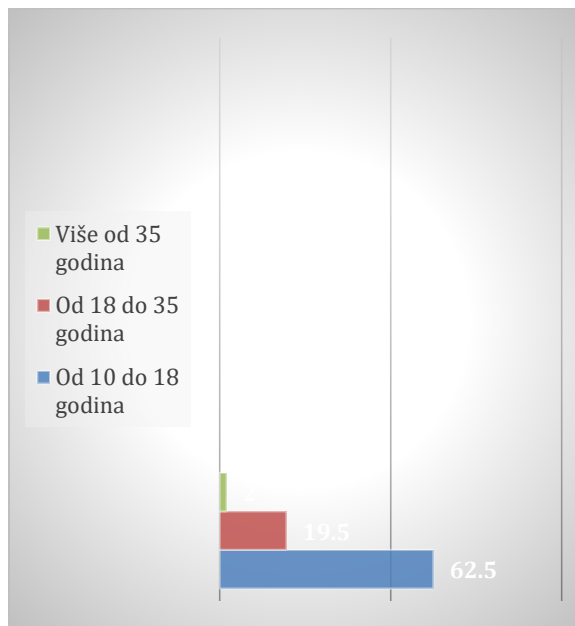
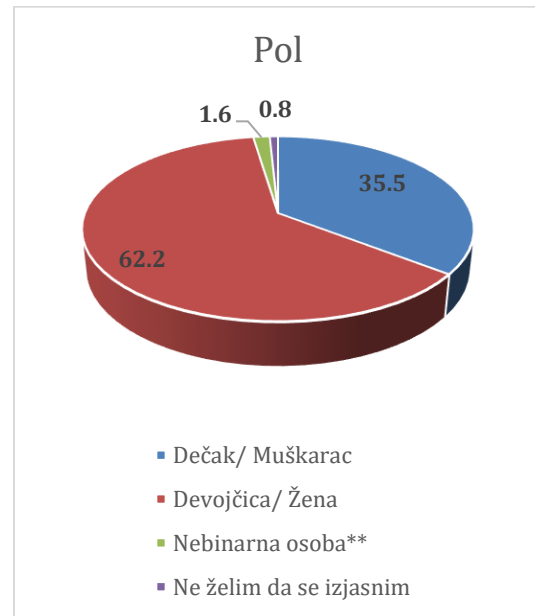
Pitanja su bila uglavnom zatvorenog tipa (višestruki izbor), sa mogućnošću da se ponude i otvoreni komentari. Odgovori su analizirani uz pomoć tabelarnih i statističkih metoda, a posebna pažnja posvećena je identifikovanju najčešćih odgovora, kao i kritičkih osvrta građana.

Uzorak je bio dominantno mladalački: 62.5% ispitanika bilo je uzrasta od 10 do 18 godina, što odražava uspeh u aktivnom uključivanju dece i mladih u dijalog o ekološkim pitanjima. Žene i devojčice činile su većinu ispitanika (62.2%), što je u skladu sa opštim trendom veće angažovanosti žena u ekološkim i društvenim temama.

Rezultati ovog istraživanja predstavljaju važan instrument za planiranje lokalnih ekoloških politika, aktivnosti i obrazovnih programa, ali i polazište za dalje istraživanje stavova stanovništva kada je reč o zaštiti životne sredine.

ANALIZA DOBIJENIH REZULTATA

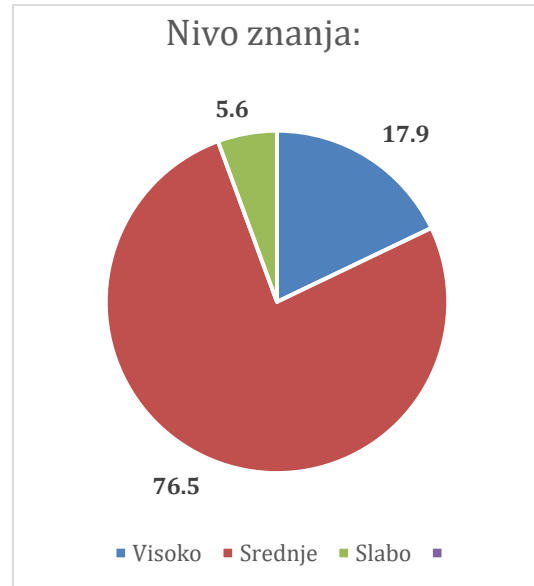
1. Pol: Većina ispitanika identifikuje se kao devojčice/žene (62.2%), što može ukazivati na veću zainteresovanost žena i devojčica za teme zaštite životne sredine ili na veću spremnost da učestvuju u anketama. Muškarci/dečaci čine 35.5% ispitanih, dok se manji procenat identifikuje kao nebinarna osoba (1.6%) ili nije želeo da se izjasni (0.8%). Ova struktura uzorka sugeriše da se teme ekologije doživljavaju kao bliže ili važnije ženama, ali i da je anketa bila inkluzivna prema različitim rodnim identitetima.

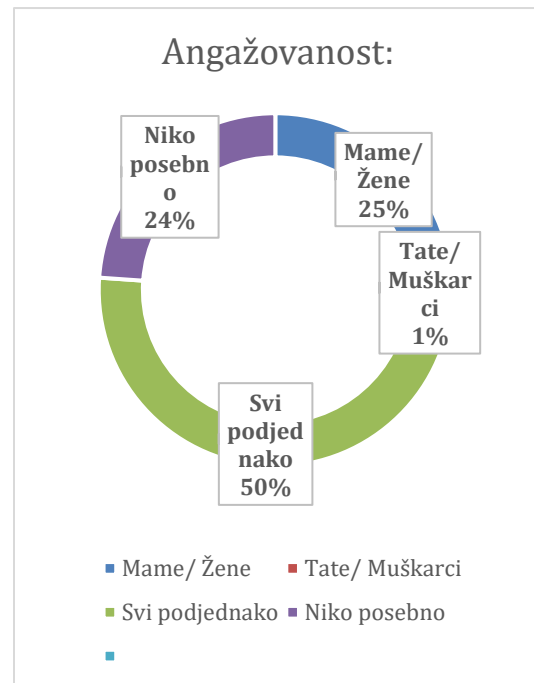
2. Uzrast: Najveći deo ispitanika (62.5%) pripada uzrastu od 10 do 18 godina, što ukazuje na uspešno angažovanje mladih i dece u ovom istraživanju. Ovo je u skladu sa ciljem projekta da uključi mlade glasove u razgovor o zaštiti životne sredine. Mlađi odrasli (18–35 godina) čine 19.5%, dok je 17.9% starijih od 35 godina, što zajedno pokazuje da je anketa obuhvatila i značajan broj odraslih, ali sa dominantnim fokusom na mlade. Ova struktura omogućava uvid u stavove različitih generacija, pri čemu glas mladih posebno dolazi do izražaja.

Pitanja vezana za sredinu i lokalnu zajednicu

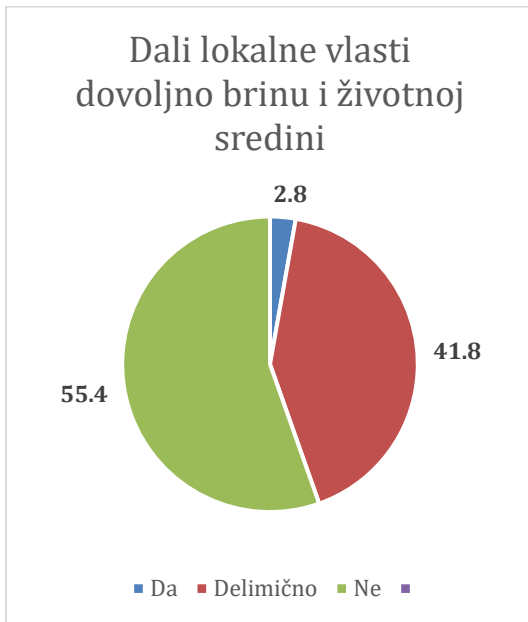
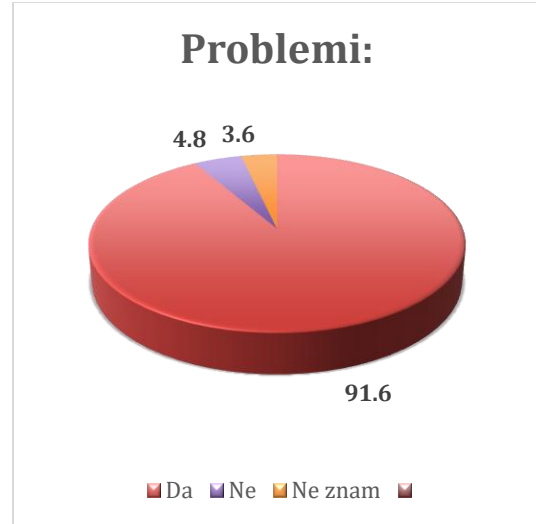
3. Nivo znanja: Većina ispitanika procenjuje svoje znanje o zaštiti prirode i klimatskim promenama kao srednje, što ukazuje na osnovnu informisanost, ali i prostor za unapređenje. Ohrabruje to što jedan deo anketiranih ima visoko samopouzdanje u svoje znanje, dok je broj onih koji priznaju slab nivo znanja relativno mali. Ovo govori da tema ekološke svesti već postoji u zajednici, ali je neophodno dodatno raditi na njenom produbljivanju i praktičnom obrazovanju građana.

4. Angažovanost: Većina ispitanika smatra da svi podjednako vode računa o zaštiti životne sredine, što može ukazivati na opšti osećaj kolektivne odgovornosti ili, pak, nedostatak jasno vidljivih pojedinačnih inicijativa. Značajan broj odgovora koji ukazuju da niko posebno ne brine o prirodi govori o prisutnom osećaju zapuštenosti ili pasivnosti u zajednici. Interesantno je da su žene mnogo češće prepoznate kao aktivne u zaštiti životne sredine nego muškarci, što može odražavati i stvarni angažman u domaćinstvu ili na lokalnom nivou.

5. Problemi: Ogromna većina ispitanika prepoznaje prisustvo ozbiljnih ekoloških problema u svom mestu, kao što su divlje deponije, zagađene reke ili vazduh, što ukazuje na široko rasprostranjeno nezadovoljstvo stanjem životne sredine. Veoma mali procenat ispitanika tvrdi da takvi problemi ne postoje ili da nisu sigurni, što dodatno potvrđuje da je ekološka zapuštenost jasno vidljiva i svakodnevno prisutna u životu zajednice.

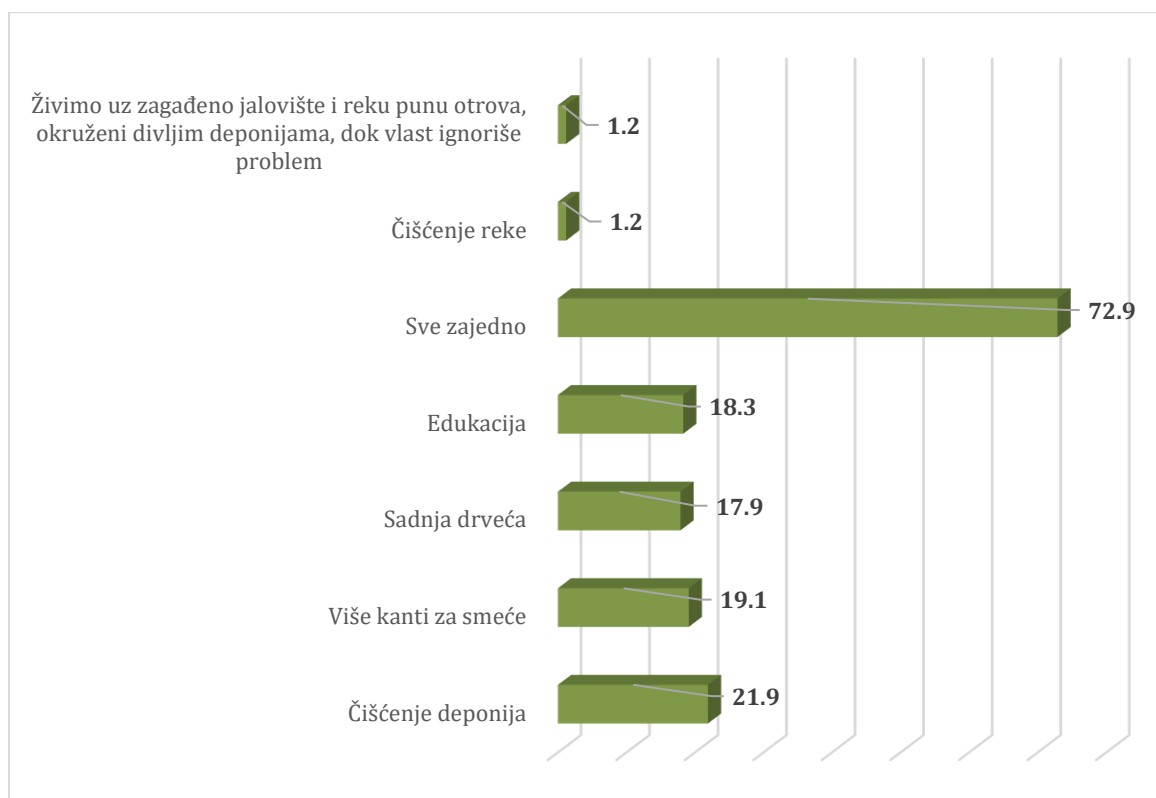

6. Lokalne vlasti: Većina ispitanika smatra da lokalne vlasti mogu više da urade u oblasti zaštite životne sredine, dok deo njih prepoznaje da postoje izvesni napori i angažman. Relativno mali broj ispitanika je u potpunosti zadovoljan trenutnim stanjem, što ukazuje da građani očekuju veću vidljivost i doslednost u sprovođenju mera. Ovi rezultati mogu poslužiti kao konstruktivan podsticaj lokalnim institucijama da, u saradnji sa zajednicom, nastave da unapređuju ekološke prakse i politiku.

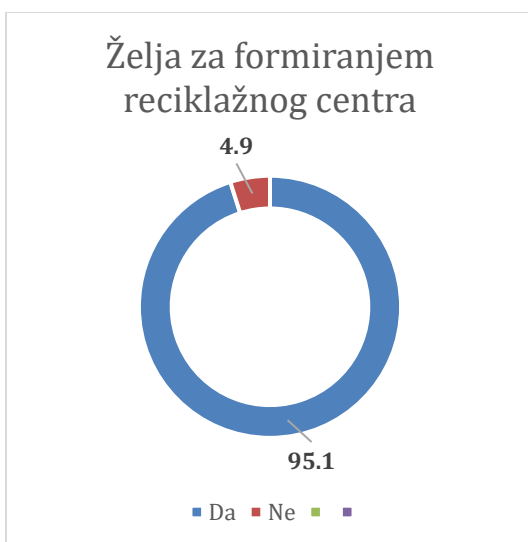
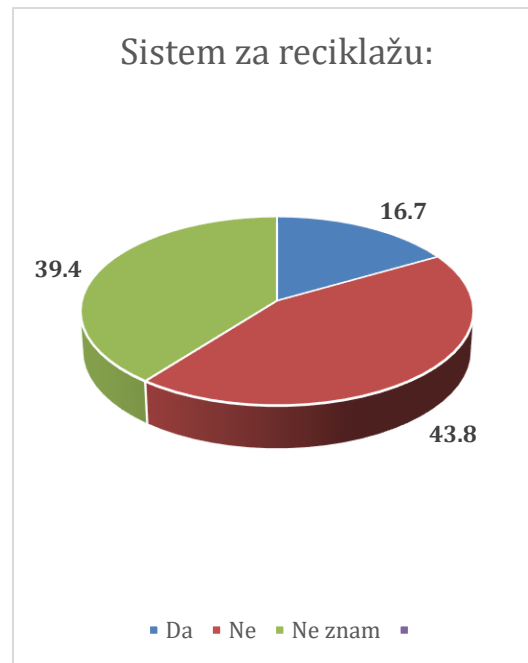
7. Prioriteti: Velika većina ispitanika (preko 70%) smatra da je zaštita životne sredine moguća samo kroz kombinovanje više mera, što ukazuje na svest o složenosti problema i potrebi za sveobuhvatnim pristupom. Pojedinačno, najčešće se ističu čišćenje deponija, postavljanje više kanti za otpad, sadnja drveća i edukacija građana, što predstavlja balans između infrastrukturnih rešenja i promena u svesti.

Iako retki, neki individualni odgovori jasno ukazuju na lokalne ekološke krize — poput života uz jalovište ili zagađene reke — što pojačava potrebu za institucionalnim reagovanjem. Uočava se i dozirana kritika prema politici davanja zemljišta industrijama, što pokazuje da deo građana razmišlja i o dugoročnim posledicama razvoja.

U celini, odgovori pokazuju visoku ekološku svest i potrebu za koordinisanim, sistemskim merama, ali i za uključivanjem građana u proces odlučivanja.

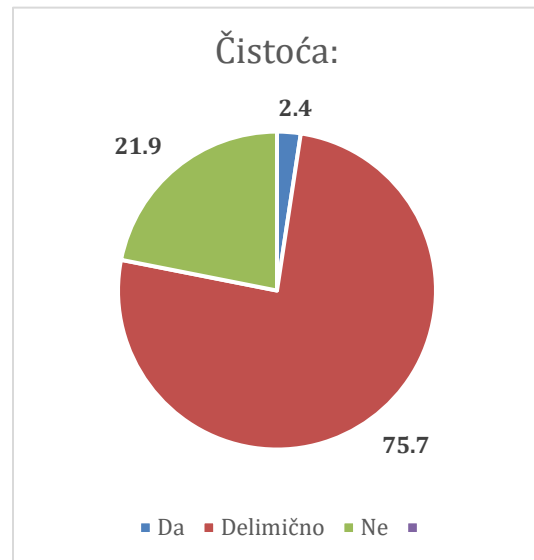

8. Reciklaža: Više od polovine ispitanika (preko 80%) ili tvrdi da ne postoji sistem za reciklažu u njihovom mestu ili nisu sigurni da li takav sistem postoji, što ukazuje na nedostatak infrastrukture, ali i na slabu informisanost javnosti. Samo 16.7% je odgovorilo da sistem za reciklažu postoji, što je relativno mali procenat i ukazuje da je potrebno više ulagati u razvoj i vidljivost reciklažnih inicijativa. Ovi podaci pokazuju da postoji jasan prostor za unapređenje, kako na planu komunalnih usluga, tako i kroz edukaciju građana o mogućnostima selektivnog odlaganja otpada.

9. Želja za promenom: Ogromna većina ispitanika (95.1%) izrazila je želju da se uvede sistem za reciklažu u njihovom mestu, što predstavlja jasan signal podrške za ovu inicijativu. Ovaj rezultat pokazuje visok nivo svesti o značaju selekcije otpada i volju građana da se uključe u održive prakse. Veoma mali broj onih koji nisu zainteresovani (4.9%) ne umanjuje snažan mandat za donosiocima odluka da pokrenu ili unaprede reciklažnu infrastrukturu.

10. Čistoća: Većina ispitanika (75.7%) smatra da su ulice i javne površine samo delimično čiste i uređene, što ukazuje na postojanje određenog nivoa održavanja, ali i na prostor za značajna poboljšanja. Oko petine učesnika ankete (21.9%) direktno navodi da su površine neuređene, što predstavlja jasan signal za pojačane komunalne aktivnosti. Veoma mali procenat (2.4%) smatra da je stanje zadovoljavajuće, što ukazuje da većina građana očekuje veći red i čistoću u svom okruženju.

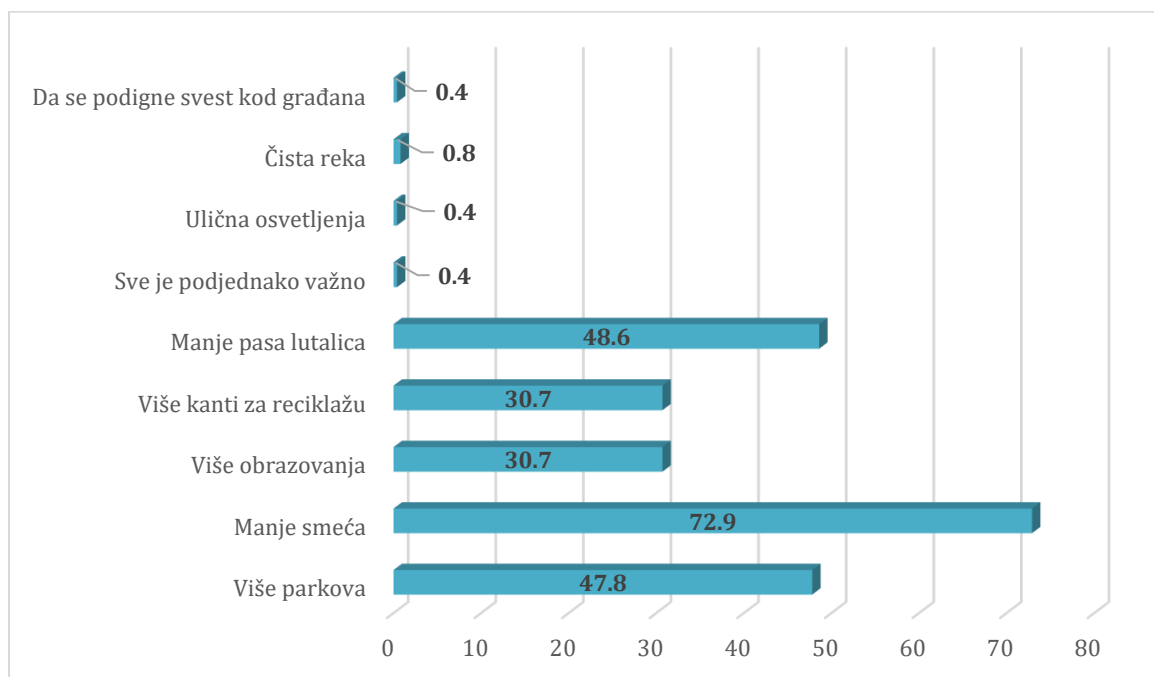

11. Zelene površine: Više od polovine ispitanika (54.2%) smatra da u njihovom mestu nema dovoljno parkova i zelenih površina, što ukazuje na izražen nedostatak urbanog zelenila. Dodatnih 32.7% navodi da parkovi postoje, ali su zapušteni, što pojačava utisak da je pitanje zelenih površina zapostavljeno i u pogledu količine i u pogledu kvaliteta. Samo 13.1% ispitanika je zadovoljno postojećim stanjem, što ukazuje na jasnu potrebu da se ova oblast prioritzuje u lokalnom planiranju i ulaganjima.

12.Promene: Najveći broj ispitanika (72.9%) želi manje smeća u svom okruženju, što pokazuje da je problem odlaganja i upravljanja otpadom najvidljiviji i najprisutniji u svakodnevici građana. Značajan procenat njih takođe ističe potrebu za više parkova (47.8%), kao i za više obrazovanja, kanti za reciklažu i rešavanje problema pasa lualica (po 30.7%).

Iako manje zastupljeni, odgovori poput potrebe za čistijom rekom, uređenim jalovištima, pešačkim i biciklističkim zonama i kontinuiranom podrškom azilu ukazuju na postojanje visoko angažovanih pojedinaca koji imaju konkretne i sistemske predloge. Takvi odgovori, iako retki, mogu poslužiti kao smernice za dugoročne mere i partnerstvo sa lokalnom zajednicom.

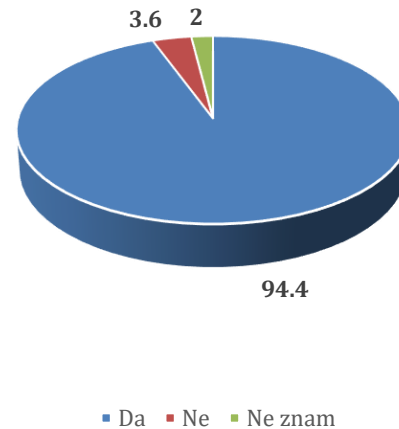
U celini, rezultati ukazuju da građani žele vidljiviju, čistiju i funkcionalniju javnu sredinu, uz jači naglasak na obrazovanje i komunalnu infrastrukturu.

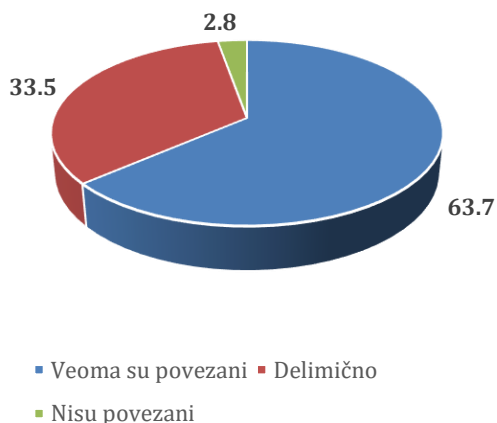
Pitanja vezana za zagađenje

13. Odpad iz fabrike: Ogromna većina ispitanika (94.4%) smatra da otpad iz fabrika u blizini može ozbiljno ugroziti zdravlje ljudi, što pokazuje visok nivo svesti o povezanosti industrijskog zagađenja i zdravstvenih rizika. Veoma mali broj ispitanika ne deli to mišljenje (3.6%) ili nije siguran (2%), što ukazuje na gotovo jedinstven stav u zajednici po ovom pitanju. Ovaj rezultat predstavlja snažan poziv na pojačan nadzor, transparentnost i odgovornost industrijskih subjekata, kao i na uključivanje javnosti u praćenje ekoloških uticaja.

Dali otpad iz fabrike šteti zdravlju ljudi:

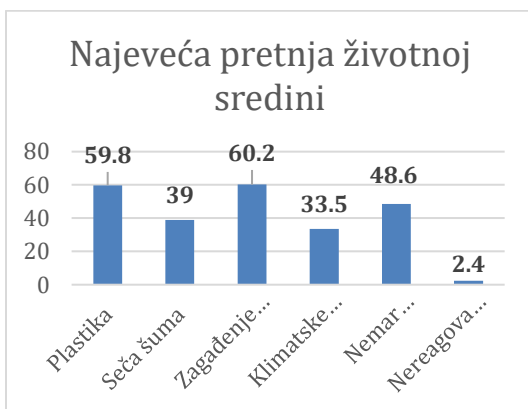
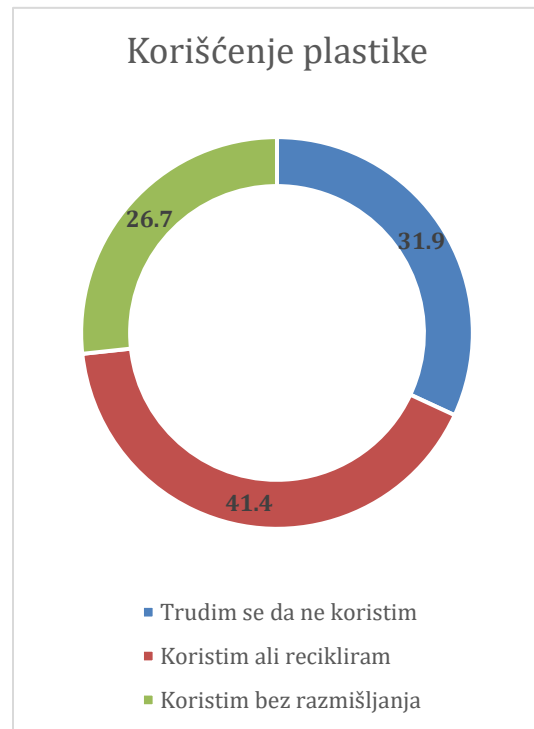

Koliko su ekološki problemi povezani sa zdravljem ljudi:

14. Ekološki problemi: Većina ispitanika (63.7%) veruje da su ekološki problemi veoma povezani sa zdravljem ljudi, što ukazuje na visok nivo ekološke i zdravstvene svesti u zajednici. Dodatnih 33.5% smatra da postoji delimična povezanost, što pokazuje da čak i umereno informisani građani prepoznaju uticaj životne sredine na zdravlje. Samo mali broj (2.8%) ne vidi tu vezu, što potvrđuje da je javnost u velikoj meri svesna da ekološka pitanja nisu odvojena od kvaliteta života i zdravlja stanovništva.

15. Korišćenje plastike: Najveći broj ispitanika (41.4%) koristi plastiku, ali nastoji da je reciklira, što ukazuje na razvijenu svest o odgovornom ponašanju prema otpadu. Istovremeno, 31.9% se trudi da izbegava plastiku, što je ohrabrujući podatak i pokazatelj pozitivnih navika u formiranju. Ipak, četvrtina ispitanika (26.7%) navodi da plastiku koristi bez razmišljanja, što upućuje na potrebu za daljom edukacijom i dostupnijim alternativama u svakodnevnom životu. Ovi rezultati pokazuju da zajednica već ima snažan potencijal za prelazak na održivije prakse, ali joj je potrebna sistemska podrška.

16. Pretnja: Prema odgovorima ispitanika, najvećom pretnjom životnoj sredini smatra se zagađenje vazduha (60.2%) i plastika (59.8%), što ukazuje na visok nivo svesti o svakodnevnim, konkretnim izvorima zagađenja. Značajan broj učesnika ističe i nemar

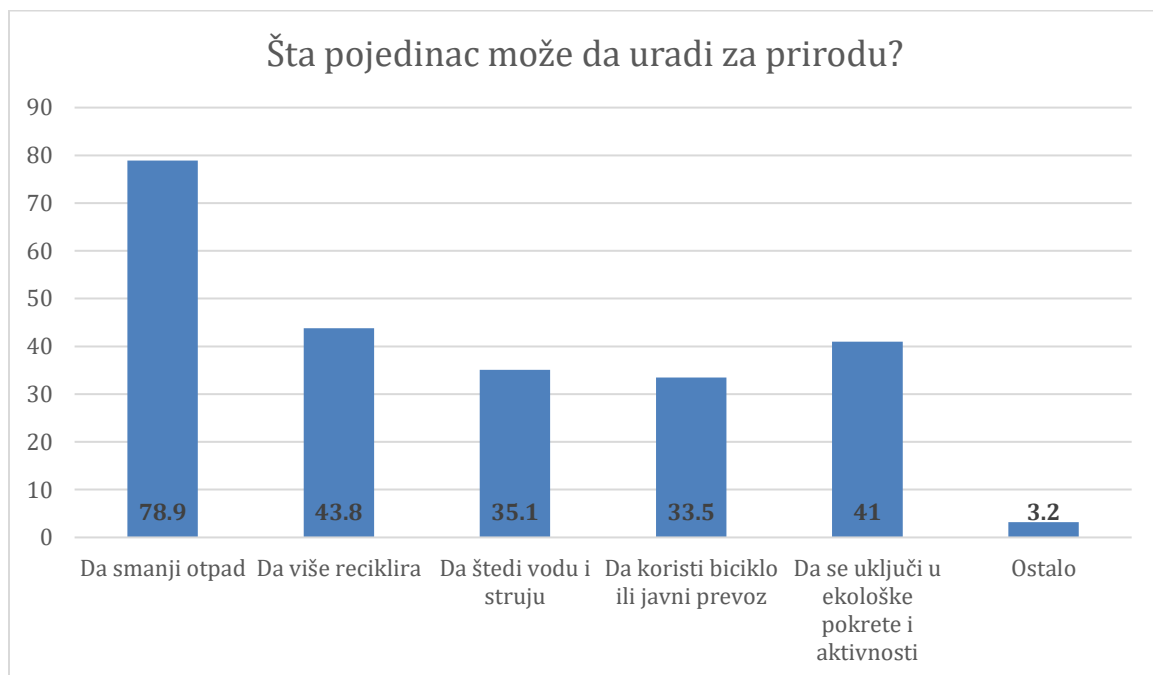
stanovnika (48.6%) i seču šuma (39%), što pokazuje da građani ne prepoznaju probleme samo u globalnim faktorima, već i u ponašanju lokalne zajednice.

Klimatske promene (33.5%) se takođe vide kao velika pretnja, ali nešto manje u odnosu na direktne, vidljive oblike zagađenja. Individualni odgovori ukazuju na dublje razumevanje sistemskih uzroka – poput nepostojanja kaznene politike i institucionalne neaktivnosti. Ovi rezultati pokazuju da građani percipiraju životnu sredinu kao ugroženu na više frontova i da postoji svest kako o ličnom, tako i o institucionalnom doprinosu problemu.

17. Pojedinac za prirodu: Najveći broj ispitanika (78.9%) smatra da pojedinac može najviše da pomogne prirodi smanjenjem otpada, što je u skladu sa dominantnom percepcijom problema smeća u zajednici. Značajan procenat takođe prepoznaje važnost reciklaže (43.8%), štednje resursa (35.1%) i upotrebe alternativnog prevoza (33.5%), što ukazuje na svest o različitim načinima doprinosa.

Oko 41% ispitanika ističe značaj uključivanja u ekološke aktivnosti, što predstavlja pozitivan signal za potencijalnu mobilizaciju građana.

Iako se javljaju i kritički intonirani individualni odgovori koji ukazuju na nedostatak infrastrukture, finansija i sigurnosti, oni ne negiraju važnost individualnih akcija, već ukazuju na potrebu da se sistemski uslovi unaprede kako bi se ovakve dobre namere lakše sprovele u praksi. Ovo sugeriše da pojedinci nisu nevoljni da deluju – već da često nemaju podršku da to rade efikasno i bezbedno.

Pitanja vezana za ekološke aktivnosti i obrazovanje

18. Ekološke aktivnosti: Većina ispitanika (68.1%) navodi da se ekološke aktivnosti u njihovoj školi održavaju povremeno, što ukazuje na postojanje određenih inicijativa, ali i na nedostatak kontinuiteta i sistematičnosti. Samo 7.2% učenika ističe da se takve aktivnosti odvijaju redovno, što je relativno nizak procenat s obzirom na značaj teme. Istovremeno, jednak broj ispitanika tvrdi da nikada nema ekoloških sadržaja u školi, što govori o neujednačenom pristupu obrazovnih ustanova ekološkom vaspitanju. Ovi rezultati

ukazuju na potrebu za jasnom strategijom koja bi ekološke teme trajno integrisala u školski program i vannastavne aktivnosti.

19. Uključivanje: Velika većina ispitanika (preko 88%) izrazila je spremnost da se uključi u neku vrstu ekološkog projekta, što predstavlja snažan potencijal za

angažovanje mladih i građana u konkretnim akcijama. Najveće interesovanje postoji za sadnju drveća (35.1%) i čišćenje okoline (34.7%), što ukazuje na želju za direktnim, vidljivim i praktičnim doprinosom. Pravljenje postera i kampanja (18.7%) ima nešto manje pristalica, ali i dalje predstavlja važan oblik podrške.

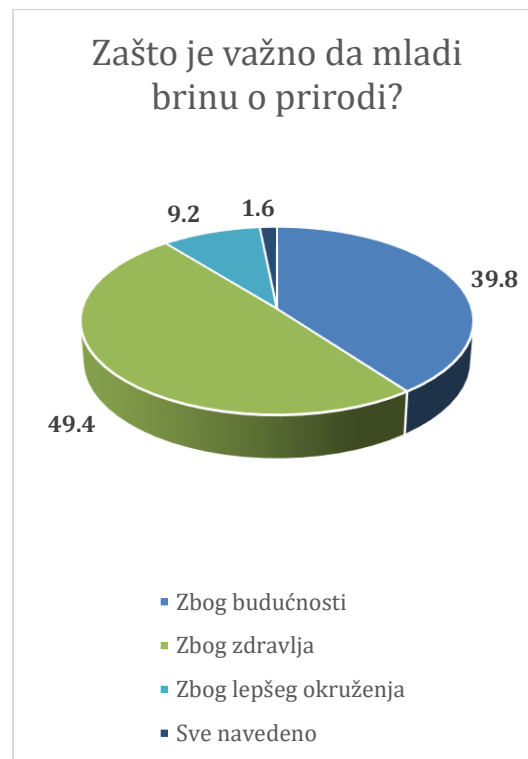
Samo 11.6% ispitanika nije zainteresovano za učešće, što ukazuje da su ekološke teme veoma bliske većini anketiranih. Ovi rezultati govore u prilog organizovanju lokalnih akcija koje bi odgovarale različitim interesovanjima i omogućile širok nivo učešća.

20. Obrazovanje: Većina ispitanika (71.3%) veruje da obrazovanje može

značajno promeniti odnos ljudi prema prirodi, što ukazuje na visoko poverenje u ulogu školskog sistema i edukacije u formiranju ekološke svesti. Dodatnih 24.7% smatra da obrazovanje može imati delimičan uticaj, što i dalje potvrđuje njegovu važnost, ali uz pretpostavku da su potrebni i drugi faktori, poput ličnog primera, medija ili systemske podrške. Veoma mali broj ispitanika (4%) ne vidi vezu između obrazovanja i odnosa prema prirodi, što sugeriše da je u zajednici široko prihvaćeno mišljenje da promena počinje znanjem.

21. Briga mladih: Većina ispitanika ističe zdravlje (49.4%) i budućnost (39.8%) kao glavne razloge zbog kojih je važno da mladi brinu o prirodi, što ukazuje na duboko razumevanje dugoročnih posledica zanemarivanja životne sredine. Manji broj odgovora upućuje na značaj lepšeg okruženja (9.2%), što i dalje predstavlja važan aspekt kvaliteta života. Iako minimalan, deo ispitanika je pokušao da obuhvati sve razloge ukupno („sve navedeno“), što govori o shvatanju da je reč o višeslojnom problemu. U celini, rezultati pokazuju da mladi prepoznaju direktnu vezu između prirode i sopstvenog zdravlja i budućnosti.

22. Važnost ekoloških proizvoda: Velika većina ispitanika (72.1%) smatra da je

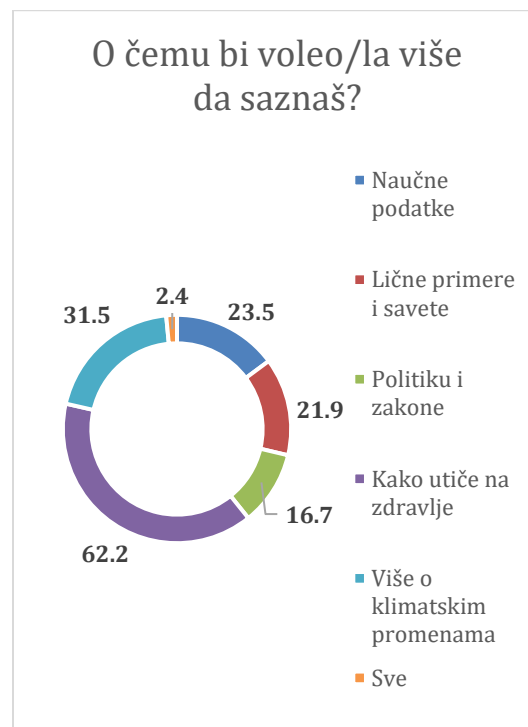
23. Saznanje: Najveći broj ispitanika (62.2%) želi da sazna više o tome kako ekološki problemi utiču na zdravlje, što potvrđuje da je lični i direktni uticaj na kvalitet života najvažniji pokretač interesovanja. Zanimljivo je da i klimatske promene (31.5%) i naučni podaci (23.5%) takođe izazivaju značajno interesovanje, što ukazuje na otvorenost za ozbiljnije i faktografski zasnovane sadržaje.

Lični primeri i saveti (21.9%) pokazuju da je potreba za praktičnim, primenljivim informacijama takođe izražena, dok nešto manje (16.7%) ispitanika želi da razume politiku i zakone, što ukazuje na manji ali bitan interes za sistemska rešenja.

Ovi podaci govore da je obrazovni pristup najuspešniji kada kombinuje

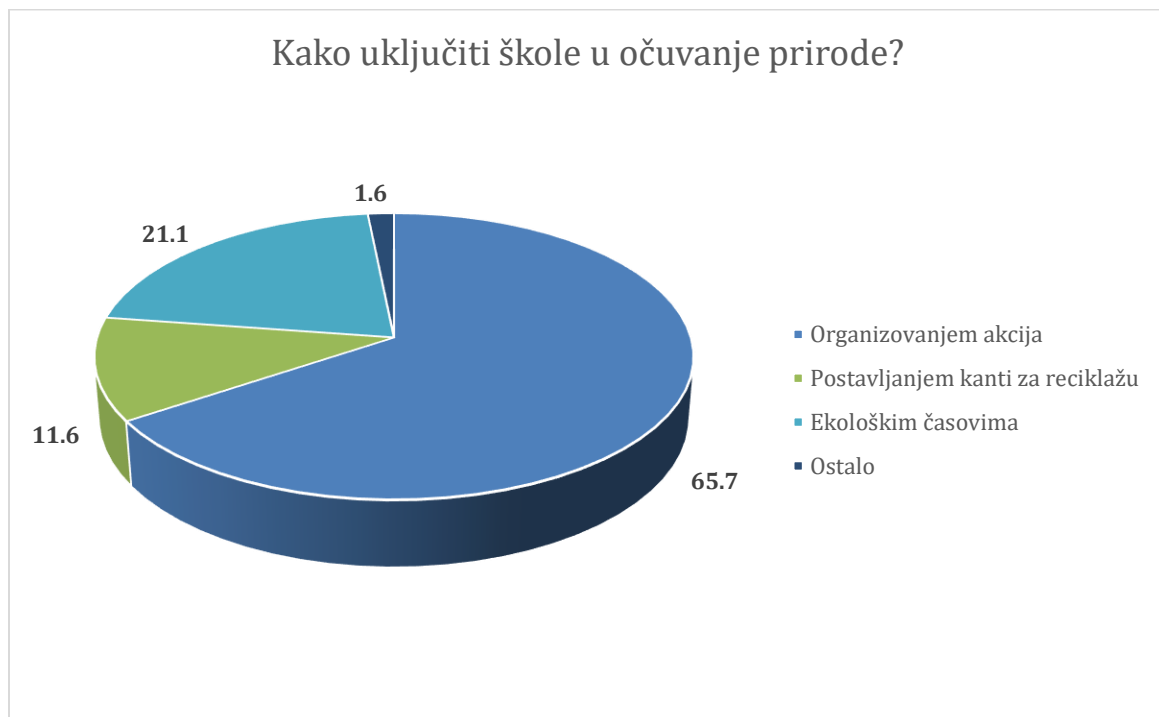
veoma važno koristiti ekološke proizvode, što ukazuje na snažnu svest o uticaju ličnih potrošačkih navika na životnu sredinu. Oko četvrtina (23.5%) navodi da im to nije mnogo važno, što može ukazivati na nedostatak pristupačnosti ili finansijske barijere. Veoma mali broj (4.4%) ne pridaje značaj ovom aspektu, što sugerise da je ideja ekološke potrošnje već široko prihvaćena, ali je potrebno dodatno raditi na dostupnosti i promociji takvih proizvoda u zajednici.

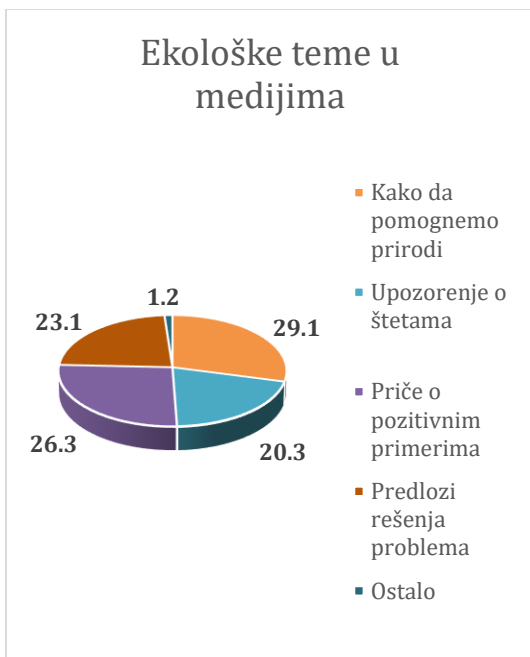
zdravstveni, naučni i praktični kontekst, a da je za najveći uticaj potrebno povezati globalne probleme sa ličnim iskustvom.

24. Uključivanje škola: Većina ispitanika (65.7%) smatra da bi njihova škola mogla najviše da doprinese očuvanju prirode organizovanjem ekoloških akcija, što pokazuje veliku spremnost učenika za praktičan i zajednički angažman. Značajan broj ispitanika prepoznaje i značaj ekoloških časova (21.1%), što ukazuje na potrebu za dubljim obrazovnim pristupom.

Postavljanje kanti za reciklažu (11.6%) se manje ističe, ali i dalje predstavlja važan korak ka izgradnji održivih navika. Individualni odgovori koji izražavaju otpor ili skepsu (manje od 1%) su izolovani i ne umanjuju generalnu sliku da učenici žele aktivnu ulogu škole u zaštiti životne sredine. Ovi rezultati pokazuju da je potrebno školama ponuditi podršku u organizovanju akcija i uvođenju tematske nastave kako bi se ovaj potencijal realizovao.

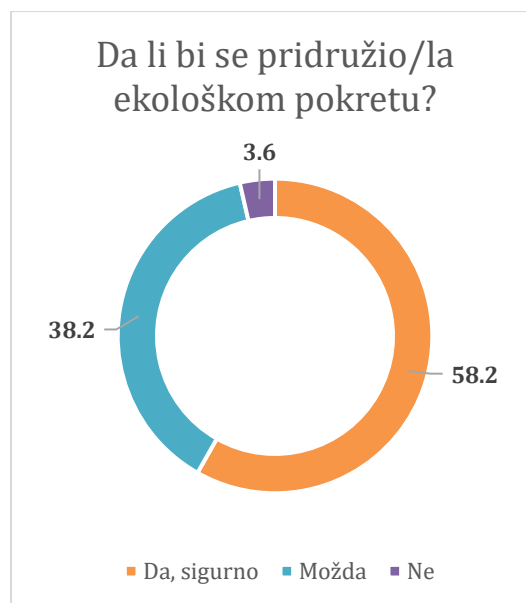
25. Mediji: Ispitanici najviše žele da u medijima vide sadržaje koji se fokusiraju na praktične savete o tome kako da pomognu prirodi (29.1%), što ukazuje na

26. Ekološki pokreti: Velika većina ispitanika (58.2%) izjavljuje da bi se sigurno pridružila ekološkom pokretu, što ukazuje na snažan entuzijazam i spremnost za aktivizam u zajednici. Dodatnih 38.2% navodi da bi se možda uključili, što predstavlja potencijalnu bazu za angažovanje uz pravu motivaciju i podršku. Veoma mali procenat (3.6%) nije zainteresovan, što pokazuje da je interesovanje za ekološke teme izuzetno rasprostranjeno i da postoji veliki potencijal za formiranje i jačanje lokalnih eko inicijativa.

potrebu za konkretnim i primenljivim informacijama. Pozitivni primeri (26.3%) i predlozi rešenja (23.1%) takođe su visoko rangirani, što govori o želji građana da čuju inspirativne priče i konstruktivne pristupe umesto isključivo alarmantnih poruka.

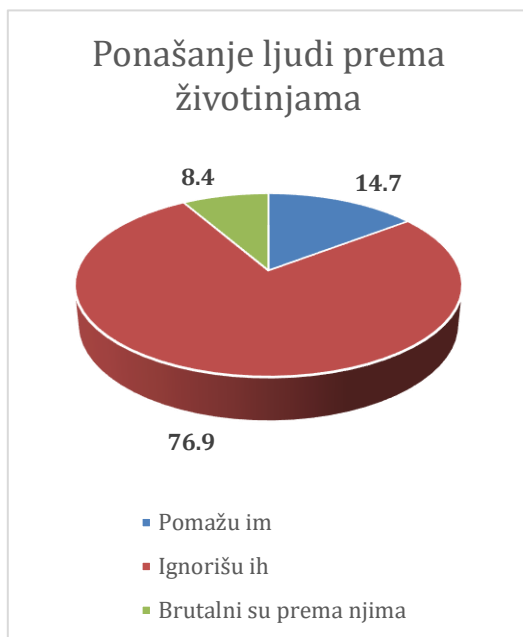
Upozorenja o štetama (20.3%) zauzimaju nešto manji procenat, što ukazuje da publika preferira motivišući i akciono usmeren sadržaj. Izolovani individualni komentari nisu statistički značajni, ali ukazuju na prisutnost određene političke ili medijske frustracije.

U celini, ovi rezultati pokazuju da javnost želi pozitivnu, obrazovnu i rešenjima orijentisanu medijsku ekološku komunikaciju.

Pitanja vezana za napuštene životinje

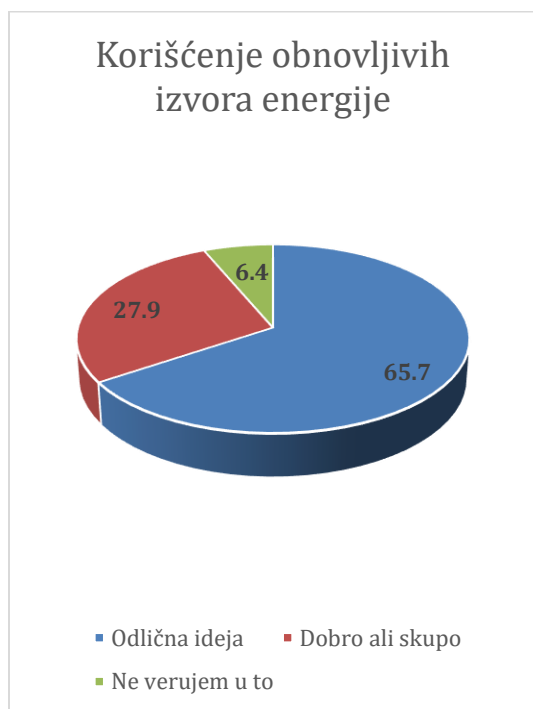
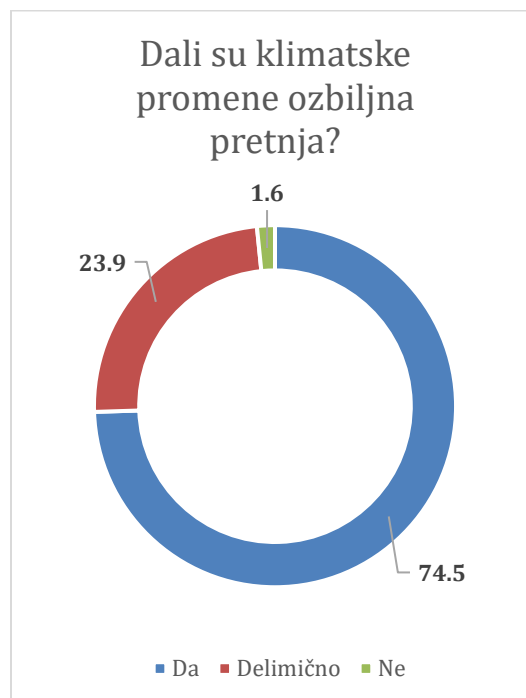
27. Azil: Odgovori na ovo pitanje pokazuju nedovoljnu informisanost i vidljivost postojećih službi: samo 35.1% ispitanika zna da u njihovom mestu postoji azil za napuštene pse, dok gotovo isto toliko (33.5%) tvrdi da ne postoji, a čak 31.5% nije sigurno. Ovo ukazuje ili na realno odsustvo takvih ustanova, ili na to da javnost nije dovoljno obavještena o njihovom radu. Bez obzira na konkretnu situaciju, jasno je da je potrebna veća transparentnost, edukacija i dostupnost informacija o postojećim kapacitetima za zbrinjavanje životinja u lokalnoj zajednici.

28. Ponašanje prema napuštenim životinjama: Većina ispitanika (76.9%) navodi da ljudi u njihovom mestu ignorišu napuštene životinje, što ukazuje na ravnodušnost i nedostatak systemske ili pojedinačne brige. Zabrinjavajuće je što čak 8.4% ispitanika tvrdi da su građani brutalni prema životinjama, što predstavlja ozbiljan etički i bezbednosni problem. Samo 14.7% navodi da ljudi pomažu napuštenim životinjama, što je izrazito mali procenat. Ovi rezultati jasno pokazuju potrebu za jačanjem svesti, edukacijom i systemskom podrškom, kako bi se kreirao humaniji odnos prema napuštenim životinjama u zajednici

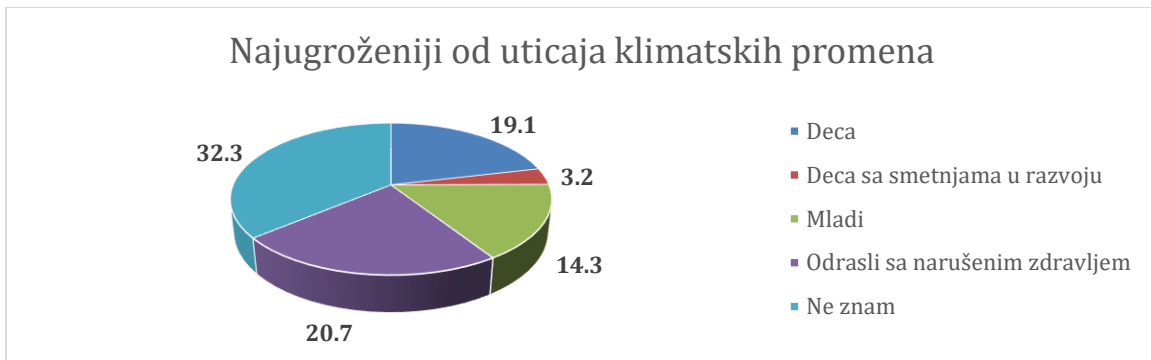
Pitanja vezana za klimatske promene

29. Klimatske promene: Velika većina ispitanika (74.5%) smatra da su klimatske promene ozbiljna pretnja, što ukazuje na visok nivo svesti o globalnim ekološkim izazovima. Još 23.9% navodi da su delimično pretnja, što takođe pokazuje određeno razumevanje problema. Veoma mali procenat (1.6%) ne vidi klimatske promene kao pretnju, što potvrđuje da je tema u velikoj meri prepoznata kao važna među ispitanicima. Ovo raspoloženje otvara prostor za dalje informisanje i angažovanje građana u aktivnostima vezanim za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promenama.

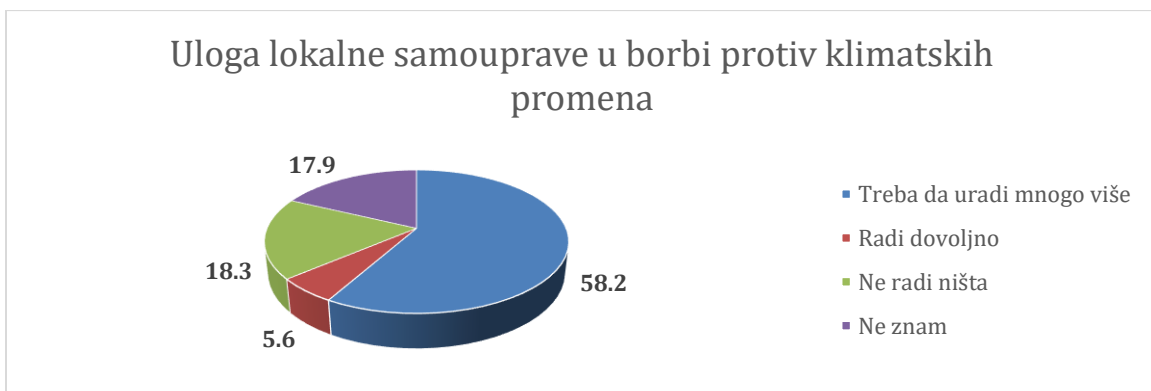

30. Obnovljivi izvori energije: Većina ispitanika (65.7%) smatra da je korišćenje obnovljivih izvora energije kao što su sunce, vetar i voda odlična ideja, što ukazuje na visok nivo podrške održivim energetske rešenjima. Značajan broj anketiranih (27.9%) deli pozitivan stav, ali navodi da je to finansijski teško izvodljivo, što sugerise da cena predstavlja glavnu prepreku u primeni ovih tehnologija. Samo 6.4% ispitanika ne veruje u obnovljive izvore, što govori o visokom stepenu prihvatanja ovog koncepta u zajednici, ali i potrebi za daljom edukacijom i demistifikacijom obnovljivih tehnologija.

31. Klimatske promene: Najveći procenat ispitanika (32.3%) nije siguran ko je najugroženiji od klimatskih promena, što ukazuje na nedovoljno informisanost ili nesigurnost u proceni rizika. Ipak, značajan deo anketiranih prepoznaje osetljive grupe, poput odraslih sa narušenim zdravljem (20.7%), dece (19.1%), mladih (14.3%) i dece sa smetnjama u razvoju (13.5%) kao posebno ranjive. Ovi odgovori ukazuju na to da, iako postoji osnovna svest o posledicama klimatskih promena, potrebna je dodatna edukacija o tome ko i kako je najviše izložen riziku, kako bi se bolje razumele društvene i zdravstvene dimenzije klimatske krize.

32. Lokalna samouprava: Većina ispitanika (58.2%) smatra da lokalna samouprava može da uradi više u borbi protiv klimatskih promena, što ukazuje na očekivanja građana da ova tema dobije veću pažnju u lokalnim politikama. Iako manji procenat smatra da lokalna vlast ne čini dovoljno (18.3%) ili nije upoznat sa merama (17.9%), to može ukazivati i na potrebu za boljom komunikacijom postojećih aktivnosti. Činjenica da 5.6% anketiranih navodi da se već sada nešto radi na ovom polju ohrabruje i predstavlja dobru osnovu za dalje unapređenje. Rezultati ukazuju na to da građani žele veći angažman i transparentnost, ali i da prepoznaju potencijal zajedničkog delovanja.

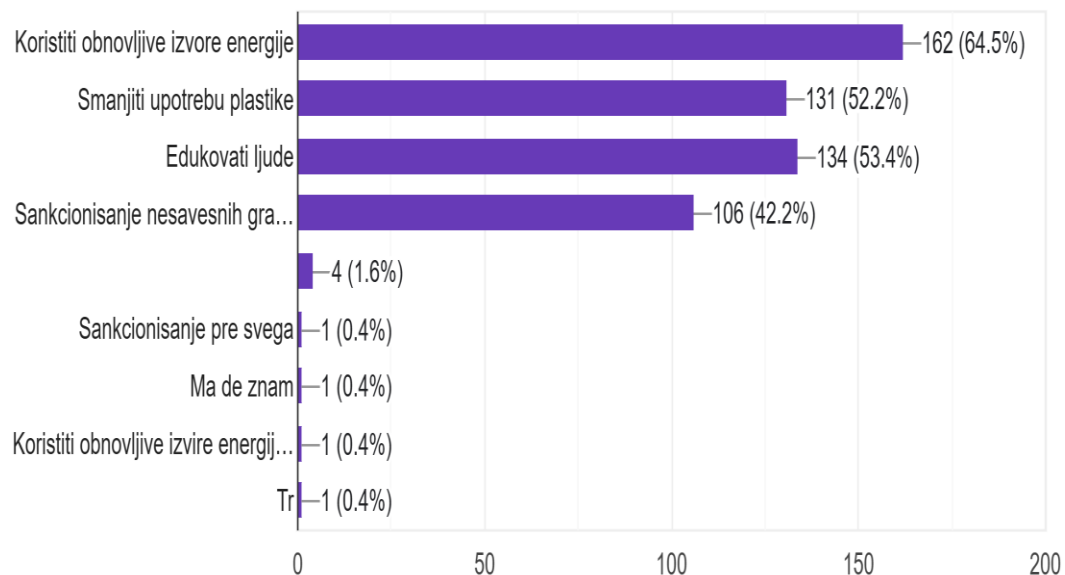
33. Mere zaštite životne sredine: Prema odgovorima ispitanika, najvažnije mere za zaštitu životne sredine su: korišćenje obnovljivih izvora energije (64.5%), edukacija građana (53.4%) i smanjenje upotrebe plastike (52.2%). Ovo ukazuje na visoku svest o potrebi za održivim rešenjima, kao i na značaj prevencije kroz obrazovanje.

Sankcionisanje nesavesnih građana (42.2%) takođe je prepoznato kao važna mera, ali nešto manje nego preventivne i edukativne aktivnosti. Pojedinačni odgovori koji naglašavaju sankcije ili izražavaju nesigurnost su izolovani i ne utiču na dominantnu sliku.

Ovi rezultati ukazuju da ispitanici daju prednost pozitivnim i sistemskim pristupima, kao što su obrazovanje i uvođenje čistih tehnologija, ali takođe prepoznaju potrebu za kontrolom i odgovornošću u zaštiti životne sredine.

Koje mere su najvažnije za zaštitu životne sredine? (možeš zaokružiti više odgovora)

251 responses

ZAKLJUČAK:

Rezultati istraživanja „Naš glas za prirodu – Stavovi o zaštiti životne sredine i klimatskim promenama“ pokazuju da u opštini Gračanica postoji snažna svest građana – naročito mladih – o važnosti očuvanja prirode i potrebi za hitnim delovanjem. Velika većina ispitanika prepoznaje probleme kao što su otpad, nedostatak zelenila, zagađenje vazduha i vode, klimatske promene i neodgovoran odnos prema napuštenim životinjama.

Istovremeno, vidljiva je i želja za promenama, kroz angažovanje u akcijama, edukaciji i podršci obnovljivim izvorima energije. Mladi su pokazali visok nivo motivacije da učestvuju u projektima, što ukazuje na značaj ulaganja u obrazovne i volonterske programe. Građani najviše veruju u rešenja koja uključuju edukaciju, smanjenje upotrebe plastike, unapređenje infrastrukture i aktivniju ulogu lokalne samouprave.

Iako se u odgovorima može uočiti kritika upućena institucijama, ona je uglavnom konstruktivna i usmerena ka zajedničkom delovanju. Pozitivan aspekt predstavlja činjenica da se anketirani ne oslanjaju isključivo na institucije, već prepoznaju i sopstvenu odgovornost i potencijal da utiču na promene.

Ovo istraživanje pokazuje da u zajednici postoji jasan kapacitet, volja i energija za delovanje, ali je potrebno obezbediti sistemsku podršku, bolju koordinaciju i vidljive primere dobre prakse.

Glasovi građana – a posebno mladih – predstavljaju snažan osnov za kreiranje lokalnih politika i inicijativa u oblasti zaštite životne sredine. Istraživanje se završava porukom da priroda nije nešto odvojeno od nas – ona je naš zajednički dom, i od našeg odnosa prema njoj zavisi kvalitet života svih nas.

PREPORUKE:

Dodatne aktivnosti u školama i lokalnoj zajednici za promovisanje zaštite životne sredine, podizanje ekološke svesti o očuvanju i zaštiti životne sredine. Sprovođenje kampanja na društvenim mrežama. Organizovati javne debate i različita takmičenja učenika različitih uzrasta na temu zaštite životne sredine.

Preporuka za zaštitu životne sredine i podršku lokalnoj zajednici:

- Reciklaža: Uvežite sistem reciklaže u vašoj zajednici. Organizujte radionice kako bi ljudi naučili pravilno razdvajanje otpada.

- Očuvanje zelenih površina: Podstičite sadnju drveća i održavanje parkova. Organizujte akcije čišćenja i sadnje u lokalnim parkovima ili na javnim površinama.
- Edukacija o održivosti: Organizujte edukativne programe o održivim praksama, kao što su kompostiranje, korišćenje obnovljivih izvora energije i smanjenje potrošnje plastike.
- Podrška lokalnim proizvođačima: Kupujte proizvode lokalnih farmera i zanatlija. To pomaže lokalnoj ekonomiji i smanjuje emisije CO2 povezane sa transportom.
- Povezivanje zajednice: Organizujte događaje koji okupljaju ljude iz zajednice, kao što su ekološki festivali, tržnice ili radne akcije.
- Promocija javnog prevoza: Podstičite korišćenje javnog prevoza, bicikala ili pešačenje umesto vožnje automobilima, čime se smanjuje zagađenje vazduha.
- Smanjenje upotrebe plastike Promovišite upotrebu ekoloških torbi, flaša i drugih proizvoda koji smanjuju upotrebu jednorazne plastike.
- Zelena energija: Podstičite prelazak na obnovljive izvore energije u domaćinstvima i lokalnim firmama. Zajednički projekti: Uključite se u projekte sa lokalnim nevladinim organizacijama koji se bave zaštitom životne sredine.
- Zakonodavne inicijative: Podržite ili pokrenite inicijative za donošenje lokalnih zakona koji štite životnu sredinu. Ove preporuke mogu doprineti očuvanju okoline i poboljšanju kvaliteta života u vašoj zajednici.

Održivo korišćenje resursa

Važno je koristiti prirodne resurse na način koji ne ugrožava njihovu dostupnost za buduće generacije.

- Smanjenje emisije ugljen-dioksida: Klimatske promene su često uzrokovane prekomernom emisijom gasova sa efektom staklene bašte. Smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva i prelazak na obnovljive izvore energije je ključno.
- Edukacija i svest : Podizanje svesti o značaju zaštite životne sredine kroz obrazovne programe može motivisati pojedince i zajednice da preduzmu akcije.
- Zelene tehnologije: Promovisanje i investicije u zelene tehnologije mogu doprineti smanjenju negativnog uticaja na životnu sredinu.
- Zaštita biodiverziteta: Očuvanje prirodnih staništa i zaštita ugroženih vrsta su ključni za očuvanje ekosistema.
- Implementacija politika održivog razvoja: Vlada, lokalne samouprave bi trebale da razvijaju strategije koje promovišu održivi razvoj i zaštitu životne sredine

Svako od nas može doprineti zaštiti životne sredine svojim delovanjem i izborima. Ključ je u zajedničkom delovanju i svesnom pristupu prema prirodi.

Zaštita pasa lualica

1. Smanjenje populacije: Organizovanje programa sterilizacije i kastracije lualica kako bi se sprečilo dalje razmnožavanje. Ovo može uključivati saradnju sa lokalnim veterinarima i nevladinim organizacijama.
2. Zbrinjavanje Uspostavljanje azila ili skloništa za pse lualice gde bi se oni mogli zbrinuti i gde bi im se pružila nega i hrana.
3. Usvajanje: Promocija usvajanja pasa lualica kroz kampanje i događaje. To može pomoći da se poveća svest o problemu i da se pronađu domovi za te pse.
4. Obrazovanje zajednice Edukacija stanovništva o odgovornom vlasništvu pasa, važnosti sterilizacije i kastracije, kao i o načinu pomoći psima lualicama.
5. Volonterski rad: Poticati volontere da pomognu u zbrinjavanju, hranjenju i socijalizaciji pasa lualica.
6. Saradnja sa vlastima: Raditi sa lokalnim vlastima na izradi i implementaciji zakona i regulativa koje se odnose na zbrinjavanje pasa lualica.
7. Zdravstvena zaštita: Organizovanje vakcinacija i zdravstvenih pregleda za pse lualice kako bi se sprečilo širenje bolesti na ljude ili druge životinje.